

SAKSFREMLEGG

Saksmappe nr: 2020/7885-31 Saksbehandler: Gunhild Løken Dragsund

Til behandling i:

Saksnr	Utvalg	Møtedato
34/2023	Utvalget for miljø og plan	15.03.2023
22/2023	Kommunestyret	28.03.2023

Sluttbehandling av detaljregulering for istandsetting av Toverud masseuttak

Kommunedirektørens forslag til vedtak

1. Forslag til detaljregulering for istandsetting av Toverud masseuttak, med plankart datert 25.01.2022 og tilhørende bestemmelser datert 08.02.2023, godkjennes i henhold til plan- og bygningslovens § 12-12.

Utvalget for miljø og plans vedtak:

1. Forslag til detaljregulering for istandsetting av Toverud masseuttak, med plankart datert 25.01.2022 og tilhørende bestemmelser datert 08.02.2023, godkjennes i henhold til plan- og bygningslovens § 12- 12.

Utvalget for miljø og plans behandling:

Morgan Langfeldt (FRP) fremmet kommunedirektørens forslag til vedtak.

Kommunedirektørens forslag til vedtak fremmet av Morgan Langfeldt (FRP) ble enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak:

1. Forslag til detaljregulering for istandsetting av Toverud masseuttak, med plankart datert 25.01.2022 og tilhørende bestemmelser datert 08.02.2023, godkjennes i henhold til plan- og bygningslovens § 12- 12.

Kommunestyrets behandling:

Utvalget for miljø og plan sin innstilling til kommunestyret ble fremmet og vedtatt enstemmig.

Sammendrag

Oslo kommune ved Vann- og avløpsetaten har fått utarbeidet forslag til detaljregulering for istandsetting av masseuttaket på Toverud for å kunne ta imot masser fra prosjektet med ny vannforsyning mellom Vefsrud i Lier og Huseby i Oslo. Toverud ligger gunstig til med kort avstand fra uttaket på Vefsrud, med tanke på transport og klimagassutslipp. Oppfylling og istandsetting av masseuttaket på Toverud vil være positivt for landskapet rundt Holsfjorden. Planmaterialet setter krav til hvordan vannkvaliteten i Holsfjorden og nærliggende overflatevann skal ivaretas i oppfyllingsfasen. Utredning av sårbarhet og konsekvenser, og påtrykk fra Asker og Bærum vannverk, førte til at varslet ønske om pukkproduksjon i planområdet ikke inngår i planen. Hele anlegget skal være ferdigstilt senest to år etter avslutning av tunneldriving tilknyttet prosjekt Ny vannforsyning Oslo.

Saksutredning

1. Bakgrunn

I forbindelse med utarbeidelse av reguleringsplan for Ny vannforsyning Oslo var det foreslått regulert to områder på Vefsrud for varlig lagring av overskuddsmasser fra tunnelen. I forbindelse med politisk behandling av planen ble disse to områdene fjernet. Gjennom saksforberedelsen og den politiske behandlingen av planforslaget for ny vannforsyning ble det diskutert mulighet for å benytte masser fra arbeidene til å sette i stand terrenget på Toverud. Tidligere drift har etterlatt store sår i terrenget her, og en del av regulert vegetasjonsskjerm er hogget ned. Dette er skjemmende og i strid med gjeldende reguleringsplan for området. I behandlingen av ny kommuneplan (2019-2028) fattet kommunestyret følgende vedtak (punkt 11):

Lier kommune stiller seg positiv til at det utarbeides ny reguleringsplan for Toverud for å legge til rette for mottak og deponi av masser fra Ny Vannforsyning Oslo/Vefsrud.

Kommunestyrets vedtakspunkt er utløsende for at Oslo kommune ved Vann- og avløpsetaten fremmer foreliggende forslag til detaljregulering for istandsetting av Toverud masseuttak.

2. Beskrivelse

Planområdet ligger hovedsakelig på østsiden av fv. 285 (Ringeriksveien), like nord for Toverud gård og øst for Holsfjorden, ca. 4 km nord for Sylling og ca. 8 km sør for Vefsrud. Planområdet utgjør ca. 154 dekar. Planområdet er avgrenset med fylkesveien i vest og en ca 1 km lang bergvegg, stedvis opp mot 50 meter høy, i øst. Gjeldene reguleringsplan for området er fra 1993 og har tillatt masseuttak av ura.

Planen ble vurdert å ha krav om konsekvensutredning etter KU-forskriftens § 8. Det er ikke krav om planprogram, men følgende tema inngår som konsekvensutredningstema: Forurensing, naturmangfold, landskapsbilde, støy, trafikk og klimagassutslipp. Øvrige planfaglige tema inngår i planbeskrivelsen.

Konsekvensutredningsrapportene ble utarbeidet for et forslag med videreføring av sprengstein innenfor planområdet. Utredningen viste så mye usikkerhet rundt pukkvirksomhetens påvirkning på Asker og Bærum Vannverks råvannsinntak, at pukkkproduksjon er tatt ut av planene.

3. Merknader

Planforslaget med konsekvensutredning lå ute til offentlig ettersyn i perioden 3. november til 15. desember 2022. I løpet av høringsperioden mottok vi sju uttalelser:

1. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, 03.11.2022
2. Statens vegvesen, 14.11.2022
3. Mattilsynet, 17.11.2022
4. Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, 06.12.2022
5. Norges vassdrags- og energidirektorat, 06.12.2022
6. Statsforvalteren i Oslo og Viken, 14.12.2022
7. Viken fylkeskommune, 15.12.2022

I merknadene fra Statsforvalteren og fylkeskommunen etterlyses at bestemmelsene sikrer overvåkning av vannkvaliteten for *nærliggende overvann*, og at ikke bare står for *Holsfjorden*. Statsforvalteren kommer også med innspill om å bruke betegnelsen *masser som ikke er forurenset*, fremfor *rene masser* i bestemmelsene. En av merknadene fra fylkeskommunen var at det måtte

utarbeides en plan- og profiltegning av utbedring av krysset, som skulle vise sporingskurver for dimensjonerende kjøretøy, og at tegningen skulle godkjennes av fylkeskommunen, før reguleringsplanen vedtas. Bestemmelsene viser etter avklaringer med fylkeskommunen til godkjent tegning og det er satt i bestemmelsen § 2.2.1 e) kravet om at krysset må utbedres i henhold til vegnormal N100. For å imøtekomme innspillene fra Statsforvalteren og fylkeskommunen er det i bestemmelsene som legges frem for vedtak endret noe på ordlyden.

Alle merknadene er oppsummert og kommentert av forslagstiller i vedlegg 6.

4. Forholdet til overordnede planer

I kommuneplanen er et areal avsatt til nåværende råstoffutvinning. Så formålet i planen landbruk, natur og friluftsliv, er dermed delvis i tråd med kommuneplanens arealdel, men kommunedirektøren viser til behandlingen av ny kommuneplan (2019-2028) da kommunestyret følgende fattet vedtak for området (punkt 11):

Lier kommune stiller seg positiv til at det utarbeides ny reguleringsplan for Toverud for å legge til rette for mottak og deponi av masser fra Ny Vannforsyning Oslo/Vefsrud.

5. Konsekvenser og vurderinger

5.1 Konsekvensutredning

Detaljreguleringen legger til rette for å istandsette arealet ved Toverud til LNF skogsområde, etter mange år med masseuttak. Konsekvensene for permanent fase i forhold til dagens tilstand er svært positive, særlig for landskapsbildet, men også for naturmangfoldet. Konsekvensene for oppfyllingsfasen viser noe negativ for noen konsekvenser. Ved varsel om oppstart og konsekvensutredningen er utarbeidet for ønsket om å kunne transportere sprengstein fra Vefsrud til Toverud og videreforedle sprengstein. Men etter at utredningen viste negative konsekvenser med pukkdrifta, og etter påtrykk fra Asker og Bærum Vannverk fremmet forslagstiller detaljreguleringsplan uten pukkdrift, og det er uten pukkdrift som har vært ute til offentlig ettersyn.

Tema	Referansealternativet, begge faser	Planforslaget		Oppfyllingsfase med pukkproduksjon
		Permanent situasjon	Oppfyllingsfase	
Trafikk	Ubetydelig konsekvens	Ubetydelig konsekvens (0)	Positiv konsekvens (+ +)	Positiv konsekvens (+ +)
Landskapsbilde	Ubetydelig konsekvens	Stor positiv konsekvens (+ + +)	Noe negativ konsekvens (-)	Noe negativ konsekvens (-)
Naturmangfold	Ubetydelig konsekvens	Positiv konsekvens (+ +)	Noe negativ konsekvens (-)	Noe negativ konsekvens (-)
Forurensning	Ubetydelig konsekvens	Ubetydelig konsekvens (0)	Noe negativ konsekvens (-)	Middels negativ konsekvens (- -)
Støy	Ubetydelig konsekvens	Ubetydelig konsekvens (0)	Ubetydelig konsekvens (0)	Noe negativ konsekvens (-)
Luft	Ubetydelig konsekvens	Ubetydelig konsekvens (0)	Ubetydelig konsekvens (0)	Noe negativ konsekvens (-)
Klimagassutslipp	Ubetydelig konsekvens	Ubetydelig konsekvens (0)	Positiv konsekvens (+)	Positiv konsekvens (+)
Oppsummert	Ubetydelig konsekvens	Positiv konsekvens (+ +)	Noe negativ konsekvens (-)	Noe negativ konsekvens (-)

For å kunne vurdere konsekvenser av planforslaget, er det benyttet ulike databaser og rapporter for å innhente kunnskap om planområdet. I tillegg er det, i forbindelse med dette planarbeidet er det utført følgende egne undersøkelser:

- Miljøgeologisk undersøkelse, prøvetaking og analyse
- Vannkvalitet, prøvetaking og analyse
- Vurdering av områdestabilitet
- Utført overvannsvurderinger
- Utført trafikkanalyse
- Utført støyvurdering
- Utført luftkvalitetsvurdering
- Befaring for å undersøke om foreliggende naturmangfoldkartlegginger fortsatt har gyldighet

5.2 Trafikk

Oppfyllingsfasen vil gi tungtrafikk. Den korte distansen mellom Vefsrud og Toverud gir positive konsekvenser i utredningen. Alternativet sparer transportvei og belastningen transporten kunne gi gjennom Lierdalen.

Heller ikke masser som er tenkt fraktet fra tunneluttaket på Huseby vil belaste veiene i Lierdalen. Forslagstiller redegjør for at avstanden mellom Huseby og Toverud er kortest over Sollihøgda, og vil ikke påføre Rv285 sør for Toverud noe økt trafikk. Kort transportvei og etterbruk som skog, fører også til at konsekvensene slår positivt ut også for tema klimagassutslipp.

Kommunen har tydelig påpekt nødvendigheten av å sette bestemmelser som binder innkjøring av masser til prosjektet med vannforsyning til Oslo. Det er

forsøkt å bundet sammenhengen i type fyllmasse, mengder og tidsperiode for innfylling.

Ved offentlig ettersyn satte veieier av Fv 285, Viken fylkeskommune krav om å godkjenne utformingen av adkomsten til Toverud masseuttak. Tegning datert 11.01.2022, som rekkefølgebestemmelsene viser til ble godkjent av fylkeskommunen i brev datert 03.03.2023, og rekkefølgebestemmelse § 2.2.1 bokstav e) sikrer at den utbedres før igangsetting av mottak og oppfylling av masser.

5.3 Landskapsbilde

Utredning av landskapsbildet viser permanent situasjonen for Toverud stor positiv konsekvens. Dagens sår i landskapet er synlig i det store landskapsrommet rundt Holsfjorden i dag. Utredninger og illustrasjoner viser at jo mer masser som fylles opp, jo bedre blir det for tema landskapsbildet. Det er satt høydekote 217, som maksimal fyllingshøyde. Det er ønskelig at det blir fylt inn så høyt. Det som også er ønskelig, er at revegetering av oppfyllingen starter så raskt som mulig. Etter førstegangsbehandling ble det satt rekkefølgebestemmelse i § 2.1 b) som sikrer tidlig start av revegetering. Revegetering av ferdig oppfylt del av hver fase skal utføres umiddelbart etter at oppfyllingen av fasen er avsluttet. Særlig viktig er revegetering av første fase. Bestemmelsen krever også at revegetering av ferdig oppfylt del av fasen som en forutsetning for videre oppfylling.

5.4 Naturmangfold

Masseuttaket har ødelagt så godt som alle de opprinnelige naturverdiene innenfor planområdet. Men bergveggen fungerer som hekkeplass for rovfugl. Det er registrert flere viktige naturtyper knyttet til gammel skog utenfor og i nærheten av planen. Holsfjorden har også verdi for tema naturmangfold. Oppfyllingen av området berører ingen naturverdier, annet enn aktivitet nær hekkelokaliteten. Hverken tårnfalk eller vandrefalk er rødlistete arter. Tårnfalk er ikke oppgitt som en sårbar art og er ansett som en art som er tilpassingdyktig menneskelig aktivitet. Om hekking uteblir i en fireårsperiode 2022-2025 vil dette ikke være dramatisk for bestanden av klippehekkende rovfugl. Det er andre mulige hekkelokaliteter i områdene. Oppfyllingsfasen får dermed noe negativ konsekvens, men det at uttaksområdet blir istandsatt gir positiv konsekvens.

Gjennomgang av Naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Kunnskapsgrunnlaget i den aktuelle saken vurderes som godt. Det består av naturfaglige kartlegginger utført av BioFokus (2014), EcoFact (2018) og Norconsult (2019, NiN-kartlegging), data fra Artsdatabanken, undersøkelser av ornitologisk forening og egen befarings i 2020.

§ 9 Føre-var-prinsippet

Kunnskapen om naturmangfoldet er god, og det grunnlaget ligger til grunn for konsekvensvurderingene. Disse vurderingene er konservative, og virkningene av tiltaket i varig situasjon er godt kjent og beskrevet. Det er imidlertid alltid visse usikkerheter knyttet til virkningen av tiltaket i oppfyllingsfasen. Det er ikke mulig å forutse om bergveggen vil bli benyttet til hekking. I vurderingen er det forutsatt at det ikke vil skje, altså en god føre-var-holdning. Vi kan derfor ikke se at det er usikkerhet i vurderingen som tilsier at føre-var-prinsippet fører til at tiltaket ikke kan gjennomføres.

§ 10 Samlet belastning

Det er ikke planlagt andre tiltak i nærheten av planområdet som bidrar til samlet belastning.

§ 11 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

I permanent situasjon vil tiltaket påvirke naturmangfoldet positivt siden det etableres skog. Kostnader knyttet til det (planting og tilkjøring av egnede masser) bæres av drifter av masseområdet som er Åsland Pukk AS.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Det vil iverksettes tiltak for å begrense negative virkninger i oppfyllingsfasen. Alt overvann fra planområdet samles og ledes til sedimentasjonsbassenger for rensing. Vannkvalitet til nærliggende overflatevann og Holsfjorden vil følges opp ved jevnlig prøvetakning.

5.5 Vannkvalitet og forurensing

Drikkevannskvaliteten i Holsfjorden skal ikke forringes. Planforslaget har tiltaksgrense mot vassdrag, krav til grøfting med terskler til sedimentasjonsbasseng og bestemmelser som sikrer kontroll av masser inn i området.

Det er satt krav til plan for overflatevannshåndtering og det skal i oppfyllingsplanen godkjennes tiltak for overvåkning av vannkvaliteten i Holsfjorden. Statsforvalteren sier i sin uttalelse til offentlig ettersyn at det forutsettes at det etableres rutiner for overvåkning og de anbefaler også at det stilles krav til overvåkning av nærliggende overflatevann, ikke utelukkende for Holsfjorden. Forslagsstiller er enig i at overvåkning også bør gjelde nærliggende overflatevann, og kravet er i bestemmelsene som legges frem til sluttbehandling fått denne tilføyselsen. Forslagsstiller angir at prøvetakingen bør skje ved utløp fra rensedammene. Og de foreslår analyser av følgende parametere:

- Suspendert stoff
- Olje og PAH
- Metaller (As, Cd, Cr, Cu, Hg, Pb, Ni og Zn)
- pH
- Nitrogenforbindelser (tot-N, ammonium og nitrat)

De forslår at prøvetakingen gjennomføres som stikkprøver, hvert kvartal. Planen krever at alt overflatevann fra området ledes til sedimentasjonsdammer for rensing. Planbestemmelsene stiller krav om at det plan for overflatevann skal utarbeides og krav om at oppfyllingsplanen skal sette rutiner for overvåking av vannkvalitet.

Etter kommentar fra Statsforvalteren er det endret noe på bestemmelsene som legges frem til vedtak. Statsforvalteren anmoder om at begrepet «rene masser» unngås fordi det ofte stilles opp mot forurensingsforskriften kapittel 2. Siden det kan forekomme naturlig forhøyet bakgrunnsnivå av uorganiske stoffer også i tunnellmasser fra berggrunnsom overskrider normverdiene, men ikke er noe forurenset, anbefaler Statsforvalteren at kommunen i reguleringsbestemmelsene heller benytter begrepet *ikke forurensede jord og steinmasser* i samsvar med Miljødirektoratets føringer. Forslagstiller har gjennomført tørrstoffanalyser og redegjort for fare for forurensing i en av sine rapporter. De skriver også at undersøkelser viser at varig lagring av tunellmasse ikke vil medføre økt fare for forurensing selv om det er variasjoner i den kjemiske sammensetningen i bergartstypene de møter på. De viser til at dokumentasjon på at vurderingene de har gjort vil følges opp med målinger fra sedimentasjonsdammene.

5.6 Byggesaker

Det har de siste årene vært noe aktivitet i Toverud masseuttak, og noen av byggesakene har vært for midlertidige aktiviteter innenfor planområdet. Kommunedirektøren mener at dette planarbeidet vil kunne bidra til å få en god avslutning for masseuttaket med bestemmelser som sikrer utførelse, fremdrift og kontrollert miljøoppfølging.

5.7 Risiko og sårbarhet

Det er gjennomført ROS-analyse av planforslaget. Identifisering av uønskede hendelser er analysert for tre aktuelle temaer:

- Overvann
- Skred
- Ulykke ved anleggstrafikk

Tiltak innenfor tema overvann er utarbeidelse av plan for overvannshåndtering inkludert dimensjonering og utforming av grøfter og dammer, rensk av stikkrenner, overvåking av vannkvalitet og krav til fasevis tilbakeføring av oppfyllingsområdet.

Tiltak innenfor tema skred er faresone for ras/skred i plankart med planbestemmelse som stiller krav om nærmere vurderinger i forbindelse med oppfylling. På NVE sin kommentar om styrking av sikkerhet for det planlagte arbeidet i rasutsatt svarer forslagstiller at kommentaren tas til etterretning og at det vil inngå i entreprenørens SHA(sikkerhet, helse og arbeidsmiljø)-rutiner og -arbeid.

Tiltak innenfor tema risiko for ulykke ved anleggstrafikk, er utbedring av avkjørsel og sikring av siktlinjer i plankart og med rekkefølgebestemmelser.

6. Kommunedirektørens anbefaling

Kommunedirektøren mener detaljreguleringsplan for istandsetting av masseuttaket på Toverud kan godkjennes slik den legges frem for vedtak. Istandsettingen skal følges opp med overvåkning av vannkvaliteten nedstrøms området. Hele anlegget skal være ferdigstilt senest to år etter avslutning av tunneldriving tilknyttet prosjekt Ny vannforsyning Oslo.

Vedlegg

- 1 Plankart**
- 2 Reguleringsbestemmelser**
- 3 Planbeskrivelse**
- 4 Konsekvensutredning**
- 5 Risiko- og sårbarhetsanalyse**
- 6 Bemerkninger til offentlig ettersyn**
- 7 Viken fylkeskommune - Tilbakemelding på plan- og profiltegning - utbedring av eksisterende avkjørsel_03.03.2023**
- 8 Avkjørsel Toverud**
- 9 Geoteknisk vurdering**
- 10 Oppfyllingsvolum supplerende**
- 11 Illustrasjonshefte**
- 12 Støyanalyse**
- 13 Forurensingsfare ved lagring av sprengsteinsmasser**
- 14 Overvannshåndtering**
- 15 Forurenset grunn**
- 16 Trafikkanalyse**